

Yksityisteiden avustamisen malli kauden 2025-2026 jälkeen

Elinvltk 03.02.2026 § 17

Valmistelija

Yhdyskuntatekniikan päällikkö Jaana Lämsä, jaana.lamsa@vaala.fi, 0400 855960

Vaalan kunta on avustanut vakituisesti asuttuja kunnan määrittämät kriteerit täyttäneitä yksityisteitä yksityistielain sekä kunnanvaltuuston 21.04.2022 § 37 päätöksen mukaisesti kaudesta 2022- 2023 alkaen. Yksityisteiden avustaminen Vaalan kunnassa on ollut pääsääntöisesti työllä avustamista. Kunta on aiemmin kilpailuttanut talvikunnossapidon urakoitsijat ja tehnyt sopimukset urakoitsijoiden kanssa ja huolehtinut näin talvikunnossapidon ja liukkauden torjunnan, nykyiset urakkasopimukset päättyvät 31.5.2026. Kesäkunnossapidon osalta kunta on kilpailuttanut pölynsidonnan vuosittain sekä järjestänyt lanauksen kerran kaudessa isoimmille yksityisteille. Kunta on maksanut urakoitsijoiden laskut ja perinyt yksityisteiltä syntyneistä kustannuksista 20 % omavastuuna.

Yksityisteiden avustaminen ei ole kunnan lakisääteinen palvelu, vaan perustuu kunnallispoliittisiin päätöksiin. Kunta päättää sen varoista yksityistien tienpitoon myönnettävistä avustuksista, avustuksen ehdoista ja käytön valvonnasta, samoin kuin tien tekemisen tai kunnossapidon ottamisesta kokonaan tai osaksi kunnan suoritettavaksi (Yksityistielaki 560/2018 84 §). Yksityistielain perusteella avustaa voidaan vain sellaisia teitä, joihin asioiden hoitamiseksi on perustettu tiekunta. Tämän lisäksi tiekunnan yhteystietojen tulee olla ajan tasalla maanmittauslaitoksen ylläpitämässä yksityistierekisterissä, sekä tien tietojen valtakunnallisessa katu- ja tieverkon tietojärjestelmässä, niin kuin yksityistielain 50 §:ssä edellytetään. Avustamisen edellytykset koskevat myös valtion myöntämiä avustuksia (Yksityistielaki 560/2018 83 §).

Vaalan kunta haluaa edelleen avustaa yksityisteiden kunnossapitoa. Nykyinen avustamisen tapa on kuitenkin huomattavan työllistävä ja taloudellisesti vaikeasti ennustettava, joten sitä tulee kehittää. Vaalan kunnassa on kokoonnuttu keskustelemaan viranhaltijoiden ja kaikkien puolueiden edustajien kesken yksityisteiden avustamisen mallin kehittämisestä, sekä erilaisista avustamisen tavoista. Keskusteluissa on noussut esiin, tiekuntien oma vastuu yksityisteiden hoidossa ja tien kunnossapidossa sekä muissa vastuu kysymyksissä. Tiekunnan osakkaat ovat vastuussa tiekunnan toimivuudesta, sitä ei voi siirtää kunnalle. Huolta muutoksessa on herättänyt erityisesti palveluiden turvaaminen kaikille. Yksityisteiden avustamisen tulee olla kunnan edun mukaista, yhdenvertaista, oikeudenmukaista ja taloudelliset vaikutukset tiedossa.

Vaalan kunnassa avustettavan yksityistien varrella on oltava vakituisesti asuttu kiinteistö, jonne matkaa on vähintään 200 metriä, tielle on perustettu tiekunta, tien tiedot ovat ajan tasalla maanmittauslaitoksen ylläpitämässä yksityistierekisterissä, sekä valtakunnallisessa katu- ja tieverkon tietojärjestelmässä. Kaudelle 2025 -2026 hyväksytyt avustettavat yksityistiet ovat jatkossakin avustettavia yksityisteitä. Tiekuntien tulee kuitenkin hakea avustusta ohjeistuksen mukaisesti ja pidettävä tiekunnan tiedot ajan tasalla. Mikäli perustetaan uusia tiekuntia tai jo olemassa olevat täyttävät avustuskriteerit otetaan ne avustettavien teiden piiriin erillisellä elinvoimalautakunnan päätöksellä, avustushakemuksen saavuttua kuntaan.

Liitteenä olevassa esityksessä esitetään, että yksityisteiden avustamisen painopiste kunnalla olisi jatkossa rahallinen avustaminen, neuvonta palveluiden hankinnassa ja ohjaaminen oikeiden palveluntuottajien luo. Tiekunnat taas ottaisivat jatkossa enemmän vastuuta tiekunnan vastuulle kuuluvista tehtävistä. Tie kunta voi hankkia kunnalta saamallaan avustussummalla tarvitsemiaan kunnossapitoon liittyviä palveluita tai materiaalia kuten, auraus, auraviitoitus, liukkauden torjunta, lanaus, pölynsidonta, tienvarsiniitto sekä mahdolliset sorastukset, kuitenkin niin, että painopiste kunnan avustuksella on kuitenkin laadukkaalla talvikunnossapidolla.

Päätöksen teon jälkeen tiekunnille, urakoitsijoille ja muille Vaalan kunnan yksityisteiden avustamisesta kiinnostuneille järjestetään kevään 2026 aikana tilaisuus, jossa jaetaan tietoa uudesta avustamisen mallista ja missä palvelun hankkijat ja palveluntuottajat pääsevät kohtaamaan.

Esittelijä	Vs. Tekninen johtaja Routaniemi Janne Vaalan kunta
Päätösesitys	<p>Elinvoimalautakunta päättää esittää kunnanhallitukselle ja edelleen kunnanvaltuustolle, että yksityisteiden avustaminen tapahtuu kaudesta 2026-2027 alkaen liitteenä olevan esityksen mukaisesti.</p> <p>Esa Karjalainen poistui kokouksesta intressijävinä asian käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi klo 15.52-17.48 , toimii usean yksityistiekunnan isännöitsijänä.</p> <p>Keskustelun kuluessa Leena-Kaisa Pärkkä teki vastaesityksen, jossa: Esitän, että asia palautetaan uudelleen valmisteluun. Vastaesitystä kannatettiin yksimielisesti ja vastaesitys tuli päätökseksi</p>
Päätös	<p>Hyväksyttiin.</p> <p>Päätöksenteon jälkeen pidettiin tauko klo 17.47-17.58. Marianne Ojala ja Jaana Lämsä poistuivat tauon aikana klo 17.48 eivätkä palanneet enää kokoukseen.</p>
Elinvltk 17.02.2026 § 28	
Valmistelija	Yhdyskuntatekniikan päällikkö Jaana Lämsä, jaana.lamsa@vaala.fi, 0400 855960
Esittelijä	Vs. Tekninen johtaja Routaniemi Janne Vaalan kunta
Päätösesitys	<p>Elinvoimalautakunta päättää esittää kunnanhallitukselle ja edelleen kunnanvaltuustolle, että Vaalan kunta avustaa avustusehdot täyttäviä yksityisteitä jatkossa rahallisesti.</p> <p>Esa Karjalainen poistui kokouksesta intressijävinä asian käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi klo 16.13- 17.27, toimii usean yksityistiekunnan isännöitsijänä.</p> <p>Asian käsittelyn aikana pidettiin tauko klo 17.11-17.23.</p>
Päätös	<p>Keskustelun kuluessa Katri Karppinen teki vastaesityksen, jossa: esitämme, että kunta jatkaa yksityisteiden avustamista vanhan mallin mukaisesti. Kunta kilpailuttaa keskitetyksi alueittain talvikunnossapidon</p>

seuraavalle 2 vuodelle +optio yhdelle vuodelle. Kunta avustaa jatkossakin 80% yksityisteiden toteutuneista kustannuksista. Talvikunnossapito kilpailutetaan samoilla periaatteilla, kuin kaavateiden kilpailutus. Yksityistiet hakevat kerralla avustuksen seuraavalle 2 vuodelle. Seuraavan kahden vuoden aikana kartoitetaan erilaiset avustus mahdollisuudet ja selvitetään niiden vaikutuksia. Vaikutusten arvioinnissa on otettava huomioon alueelliset olosuhteet. Alueen yrittäjien kanssa pidetään markkinapuheenvuoro. Henkilöt Aatu-Artturi Anttila ja Leena-Kaisa Pärkkä kannattivat Katri Karppisen tekemää vastaesitystä, puheenjohtaja totesi tulleen kannatettu vastaesitys, joten päätöksestä tulee äänestä. JAA ääniä 2 EI ääniä 5 EI-äänit voittivat äänin 5 – 2. Puheenjohtaja totesi Katri Karppisen vastaesityksen tulleen päätökseksi. Äänestysraportti pöytäkirjan liitteenä. Hyväksyttiin.

Tapio Leinonen jätti asiasta eriävään mielipiteen.

Eriävä mielipide:

Eriävä mielipide pykälään 28.

Työllä avustamisen malli yksityistieasiassa on lainvastainen, koska kunta toimii silloin markkinoita vääristävästi.

Tapio Leinonen, kok

Khall 24.02.2026 § 35
374/02.02.01.01/2026

Valmistelija

Yhdyskuntatekniikan päällikkö Jaana Lämsä, jaana.lamsa@vaala.fi, 0400 855960

Elinvoimalautakunta on hyväksynyt kokouksessaan 17.2.2026 vastaesityksen liittyen yksityistieavustuksiin.

Yksityistielaisissa tiemääräys (tiekunnan perustaminen, hallinto, päätöksenteko, kunnossapidon suunnittelu, kilpailutus jne.) kuuluu tiekunnalle, ei kunnalle. Yksityistielaisissa säädetään avustusmahdollisuuksista, mutta tehtävien hoitaminen kuuluu tiekunnan toimivaltaan. Jos kunta alkaa hoitamaan näitä tehtäviä ilman virallista päätöstä hoidon ottamisesta, seuraa toimivallan ylitys.

Kunnalla on ollut kaksi vaihtoehtoa yksityisteiden tukemisen valmistelussa:
A. Antaa rahallista avustusta, jolloin tiekunta vastaa itse tienpidosta ja kilpailutuksesta
B. Ottaa tien kunnossapidon hoitaakseen kokonaan tai osittain päätöksellä
Jos kunta mm.

- kilpailuttaa urakoitsijat tiekuntien puolesta
- tekee markkinavuoropuhelua
- valvoo sopimuksia
- pitää yhteyttä urakoitsijoihin
- tekee tilauksia tiekunnan nimissä

Vaihtoehto A on laillinen mutta se vaatii kunnalta päätöksen.

Vaihtoehto B vaatii kunnalle toimivallan, jolla se pystyy hoitamaan yksityistielle kuuluvia tehtäviä. Vaihtoehto B:n osalta tulee selvittää

toimiminen markkinoilla. Ovatko yksityistien talviurakointi ja niiden kilpailutus sellaisia palveluita, joita yksityiset palvelutuottajat kuten esimerkiksi isännöitsijät voisivat tehdä? Onko alueella kyseisiin toimintoihin palvelutuottajia? Tuottaako kunta palvelut yksityisteille maksutta? Kunnan ja naapurikuntien alueella toimii useita isännöitsijöitä, jotka toimivat yksityisteiden isännöitsijöinä. Näin ollen alueella on yksityisiä markkinoita kilpailutuksen ja yksityisteiden hallinnointiin. Kunta on tarjonnut palvelut tähän asti ilmaiseksi, joten kunnan toiminta ei koske pelkästään hankintaa, vaan sitä, että kunta itse toimii markkinoilla ja rikkoo kilpailuneutraliteettiä. Tämä tarkoittaa sitä, että kunta ei saa hyödyntää julkisen toimijan asemaansa tavalla, joka antaa sille kilpailuetua suhteessa yksityisiin yrityksiin. Kuntalain 126 §:ssä säädetään kunnan toimimisesta kilpailulla markkinoilla. Sen mukaan kunnan olisi annettava tehtävä osakeyhtiön, osuuskunnan, yhdistyksen tai säätiön hoidettavaksi (yhtiöittämisvelvollisuus). Kuntalain 127 §:ssä säädetään poikkeuksista, jolloin toimintaa ei tarvitse yhtiöittää. Kunnan kannalta ainoa vaihtoehto on perustella sitä, että toiminta olisi vähäistä. Tällöinkin kunnan tulisi laskuttaa työstä markkinaehtoisesti.

Kunnanjohtaja toimii virassaan virkavatuulla, eikä voi näin ollen esittää kunnanhallitukselle mahdollisesti lain vastaista päätösesitystä.

Esittelijä

Kunnanjohtaja Kärkkäinen Minna Vaalan kunta

Päätösesitys

Kunnanhallitus esittää kunnanvaltuustolle, että Vaalan kunta avustaa avustusehdot täyttäviä yksityisteitä jatkossa rahallisesti.

Esa Karjalainen ja Reijo Virkkunen poistuivat intressijäveinä asian käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi klo 15.27-16.48. Molemmat toimivat teisännöitsijöinä.

Esa Hannukainen toimi kokouksen puheenjohtajan pykälän käsittelyn ja päätöksenteon ajan.

Janne Tikanoja liittyi kokoukseen Esa Karjalaisen varahenkilönä klo 15.27-16.48.

Markus Rovio poistui kokouksesta intressijävinä asian käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi klo 15.27-16.48. Rovio toimii yrityksessä, joka voi jättää tarjouksen talvikunnossapitoon liittyen.

Muutettu päätösesitys

Kunnanhallitus esittää kunnanvaltuustolle, että Vaalan kunnan avustusmuoto yksityisteiden avustamiselle on jatkossa pääsääntöisesti rahallinen avustus. Valtuuston päätöksen jälkeen valmistellaan avustusten tarkemmat ohjeet yksityisteiden avustamiseksi. Ohjeen hyväksyy lopulta kunnanvaltuusto.

Päätös

Hyväksyttiin